

DILEMMAT
Svårt att göra
karriär på
deltid

**BOK-
SMART**
Planera
pensionen

**LÖNE-
FRÅGAN**
Ekonom i
industrin

verktyg

Bygg din egen framgång

Guiden:

Vägen till enklare beslut

Affärssystem har länge varit hjärtat i företagens administration. Men nu har systemen fått en kompis: Beslutsstöd. Civilekonomen förklarar hur det funkar och hur du undviker fallgropar när du förnyar it-verktygen.

Beslutsstöd – så funkar det

TEXTER: JOHAN COOKE • FOTO: JACOB SJÖMAN SVENSSON

Ekonomichefen som fått i uppdrag att köpa in ett nytt affärssystem har många frågor att ta ställning till. En fråga som blivit allt viktigare handlar om valet av beslutsstöd som ofta är inbyggt i dagens affärssystem.

Med hjälp av beslutsstödens olika verktyg får man informationen presenterad, vanligen via webbgränssnitt. Controllers kan få månadsuppföljningar med finansiell information. Företagsledningen kan använda så kallad dashboard, som visar hur nyckeltalen ligger till i förhållande till målsättningar. Därtill finns avancerade fristående verktyg för att kunna vrida och vända på siffror i sin analys.

– Med ett it-relaterat beslutsstöd kan ett företag få beslutsunderlag i överskådliga rapporter och analysformer. I realtid kan du få strukturerad information från databaser, säger Filip Ekstrand på Advince, ett oberoende it-konsultföretag inom affärs- och beslutsstödsprojekt.

I dag finns efterfrågan på beslutsstöd hos många användargrupper. Suget börjar i regel hos företagets ekonomifunktioner. De ägnar allt

mer tid åt att ta fram underlag till högre chefer, som vill ha informationen snabbare för att kunna ta strategiska och operativa beslut. Men informationen finns inte sällan spridd i olika it-system, Excelark eller i kontorspärmar. Och då kan ett beslutsstöd göra nytta.

Filip Ekstrand.

nya affärssystemet, menar Filip Ekstrand. Ta fram en kravspecifikation, som är uppdelad på processerna som systemet ska stödja.

– Ett vanlig misslyckande är att ingen använder verktygen trots att beslutsstödet fungerar bra. Man har slarvat med förstudien som är 90 procent av arbetet i en upphandling.

Det finns två vägar att gå om affärssystemet och beslutsstödet ska integreras.

– Om du ska analysera data och

**BESLUTSSTÖD...
... är en benämning på flera typer av datorprogram som söker igenom stora informationsmängder och sammanfattar dem i underlag för beslut.**

Beslutsstödet kan också användas för att upptäcka dolda kostnadsposter”

ta fram rapporter från det egna affärssystemet kan den medföljande beslutsstödsmodulen i affärssystemet vara tillräckligt. Vill du analysera data från andra interna- och externa it-system ska du välja ett fristående beslutsstöd som integreras i affärssystemet. Hur och när du ska rulla ut projekten beror på verksamhetens storlek och systemens omfattning, säger Filip Ekstrand.

Exempel på affärssystemsföretag som erbjuder beslutsstöd som inbyggda moduler är SAP, IBM och Oracle. Nischade på beslutsstöd är bland andra Qlikview, SAS Institute och Hypergene.

När man bestämt sig för en leverantör måste beslutsstödet utvecklas, så att verktyget passar olika användares dagliga behov. En marknadsavdelning vill kanske veta vilka kundgrupper som är lönsamma medan ett centrallager vill få svar på om man följer olika kvalitetsmål.

– Beslutsstöd blir allt bättre på att göra prognoser och att ge allt mer exaktare analyser. Beslutsstödet kan också användas för att upptäcka dolda kostnadsposter och interna bedrägerier, som annars kan vara mycket svåra att upptäcka, säger Markus Rytkölä, nordisk teknikchef

hos Qliktech, som utvecklar beslutsstödet Qlikview.

Affärssystemsföretagen strävar efter att få sina egna beslutsstödsmoduler minst lika bra som de

Markus Rytkölä.

fristående beslutsstöden. Men att affärssystem och beslutsstöd förenas fullt ut tror inte Markus Rytkölä inträffar under överskådlig tid.

FAKTA

6 tips till beslutsstödsköparen

- 1 Se till att engagera användarna tidigt i förstudien. Genom att göra intervjuer fångas en korrekt kravbild.
- 2 Börja med de områden där det finns mest affärsnytta att hämta med beslutsstöd. Ställ frågan: Hur kan beslutsstödet öka vår lönsamhet och skapa nytta för våra kunder?
- 3 Vilka mätetal om verksamheten vill ni ha? Fundera på det och fastställ sedan hur beräkningarna ska utföras i beslutsstöden.
- 4 Förutom beslutsstödet funktionalitet, kostnad och ROI (return on investment) – se till att utvärdera användarvänligheten innan ni fattar det avgörande beslutet.
- 5 Tänk på att analyser och rapporter aldrig blir bättre än datakvaliteten i företagets system. Det finns olika verktyg för datavävt.

Källa: Filip Ekstrand, Markus Rytkölä och Johan Cooke

”Användarna ska hitta data lätt”

”Ett bra beslutsstöd ska vara lätt att förstå och fungera likadant oavsett vilket underliggande it-system siffrorna kommer ifrån. Beslutsstödet måste byggas tillsammans med dataanvändarna, som sen ska kunna hitta data lätt.” Det menar Karl Rausing, lösningsarkitekt för beslutsstöd på East Capital.

Externa datakällor

”Jag skapar ordning i olika externa datakällor. Särskilt inom fondadministration är det stora mängder av information som ska bearbetas för analys eller underlag för investeringsbeslut. Tidsvinsterna är imponerande.”

Fördelar med det fristående

”Många affärssystem har inbyggda rapportmoduler och analysfunktioner. Men de är ofta begränsade jämfört med fristående beslutsstödsprogram. Möjligheten att bygga kraftfulla rapporter med hög funktionalitet är mycket mer avancerad jämfört med vanliga affärssystem.”

Koll på både affären och it

”Jag har länge haft ett intresse för programmering och business. Därför föll det sig naturligt att arbeta med beslutsstöd, som kräver förståelse för både affären och hur it kan förbättra interna processer och göra data tillgänglig där den behövs.”

Karl Rausing, 30

är civilekonom från Lunds universitet. Han arbetar som lösningsarkitekt för beslutsstöd hos kapitalförvaltaren East Capital som är specialiserad på tillväxtmarknaderna i Östeuropa och Kina. Bolaget förvaltar 33 miljarder kronor i aktier och fastigheter.

Underlättar för kollegorna

”Med beslutsstöd och lagringslösningar kan vår beslutsstödsavdelning underlätta för mina 150 kollegor att hitta precis de data de behöver i sitt dagliga arbete.”

Lagras i samma format

”Det handlar om att kombinera data från interna it-system och hundratals externa datakällor för att göra beräkningar och analyser, som i sin tur hjälper användarna att fatta bra beslut. Vi använder ETL-tekniker (Extract-transform-load) för att sammanställa informationen och läsa in det i vårt interna Data warehouse. Där lagras slutversionen av all data i ett format som är identiskt, oavsett var siffrorna kommer ifrån.”

Vettiga siffror är svårt

”Det svåraste i beslutsstödsutveckling är allt arbete som krävs för att presentera vettiga siffror i rapporterna.”

Många vill slåss på marknaden

● Väckända affärssystemsföretag gör sina system attraktiva genom att erbjuda inbyggda beslutsstödmödel som kan innehålla rapporter, analyser, budgetering och statistik. Det är affärssystemsjättar som SAP, Oracle, IBM och IBS, men även mindre aktörer som Visma. Microsoft erbjuder tre olika serverrelaterade beslutsstödslösningar.

Fristående beslutsstödsverktyg, som integreras med affärssystem, innehåller mer funktionalitet och ger andra möjligheter att hämta data från andra it-system för att kunna bygga kraftfullare rapporter. Exempel är Qlikview, SAS Institute och Hypergene. För att sy ihop en lösning kan det behövas konsulter och hårdvara från andra leverantörer.

Beslutsstöd toppar

● Beslutsstöd och affärsanalys toppar CIO:ers prioriterade it-investeringar. Det visar analysföretaget Gartners årliga globala CIO-undersökning. Glädjande kan tyckas. Men det avslöjar samtidigt att många företag fortfarande försöker tillfredsställa beslutsstöd med hjälp av egna ostrukturerade uppföljningar och Excelark. Befattningen Chief Information Officer, förkortat CIO, är länken mellan företagets it och ledningen.

Bra att veta om Beslutsstöd

Marknaden för beslutssystem utvecklas snabbt. Läs om de viktigaste trenderna.

TEXT: JOHAN COOKE

Drunknar i Big data

● Ju mer företag eller organisationer hamnar i "big data", desto viktigare blir det att beslutsstödet klarar av att få fram pålitliga rapporter och analyser. Big data handlar enkelt uttryckt om att man har för mycket data så det orsakar problem att hantera den. Risken för felkällor är stor. Till exempel HP har en bred portfölj med strategier och tekniska lösningar för att få ostrukturerad data till strukturerad data som blir information med hjälp av beslutsstöd.

Blixtsnabba analyser

● I en del beslutsstöd finns interminnesbaserade lösningar. Tekniken innebär att beslutsstödet håller all data som behövs i analysen i datorns arbetsminne. Fördelen är att analysen blir oerhört snabb och flexibel. Men nackdelen är att det sätter en övre gräns på hur mycket data man praktiskt kan bearbeta.

Mobilt ställer krav på säkerhet

● En trend är att allt fler beslutsstödsköpare vill ha beslutsstödet i sina bärbara prylar utanför kontoret. Och då är det en fördel att välja beslutsstöd med interminnesbaserade lösningar. Via mobila enheter kan en säljare då snabbt nå kundinformation och en tekniker kan komma åt sina skisser på resande fot. Men när såväl affärssystemet som beslutstödet ska kunna nås mobilt är det viktigt med ännu vassare säkerhet.

– Det finns grundläggande it-säkerhet i programmen. Men det är upp till varje verksamhet att själva bestämma hur mycket säkerhet man vill bygga in utan att det blir för krångligt för användarna. Just nu tittar vi mycket på biometri som fingertrycksavläsning, säger Markus Rytkölä, nordisk teknikchef hos Qliktech som utvecklar beslutstödet Qlikview.

Stor vill locka små

● Med affärssystemet "Business One" vill affärssystemsjätten SAP erövra mindre företag. Affärssystem står numera bara för 33 procent av SAP:s verksamhet. De stora kassakossorna är beslutsstöd, molntjänster, hantering av stora data, realtidsapplikationer och SAP:s minnesdatabas Hana.